

เรื่อง ระบำชางักรา

รายละเอียด

บทนำ

ระบำชางักรา เป็นการแสดงนาฏศิลป์ชุดหนึ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อเป็นการแสดง ที่สื่อความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชรโดยมีการริเริ่มแนวคิดสร้างชุดระบำชางักรา เมื่อปี พ.ศ. 2535 และพัฒนามาตามลำดับ ทั้งท่วงทีลีลาท่ารำ เพลง เครื่องแต่งกายให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะการแสดงชุดนี้ เพื่อนำไปแสดง ในงานศิลปวัฒนธรรมและแสดงในโอกาสต่างๆ เช่นงานต้อนรับแขกผู้มาเยือนจังหวัดกำแพงเพชร การแสดงเพื่อเผยแพร่ ศิลปะและวัฒนธรรมระดับจังหวัด ระดับชาติ และระดับนานาชาติในการจัดการแสดงเพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ชมการแสดงและมีการประเมินความพึงพอใจ รวมทั้งเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ เพื่อมาประเมินผลความถูกต้อง ความเหมาะสม ความสมบูรณ์ของรูปแบบการแสดงระบำ รวมถึงความถูกต้อง ด้านเนื้อหา ท่ารำ เพลง การแต่งกาย การแปรแถวและองค์ประกอบๆ ในการสร้างชุดการแสดงระบำชางักรา ได้ถ่ายทอดความรู้และวิธีการแสดงให้กับ คณะครูในเขตพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรและได้นำชุดการแสดงระบำชางักราเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรท้องถิ่น เมื่อปี พ.ศ. 2554 โดยมอบหมายให้คณะครูนำการแสดงระบำชางักราไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนในโรงเรียน

นอกจากนี้ยังได้ถ่ายทอดระบำชาวกังราวให้กับเยาวชนในจังหวัดกำแพงเพชรอย่างต่อเนื่อง ระบำชาวกังราวได้จัดทำบันทึกวีดิทัศน์ทำรำ และวิธีการสอนถ่ายทอดทำรำ จัดทำเป็นรูปเล่มเพื่อสามารถนำไปใช้เป็นคู่มือในการฝึกปฏิบัติและเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจต่อไป

จุดประสงค์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

1. เพื่อให้เกิดการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะจังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อใช้การแสดงระบำชาวกังราวการแสดงในโอกาสต่างๆ

การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงาน

1. การศึกษาค้นคว้าประวัติความเป็นมาของการแสดง
2. การศึกษารูปแบบการแสดง “ระบำชาวกังราว”
 - 2.1 การออกแบบเครื่องแต่งกาย
 - 2.2 ออกแบบทำรำ
 - 2.3 เพลงประกอบและวงดนตรี
 - 2.4 ออกแบบรูปแบบแถว
3. การดำเนินการวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีไทย
4. การดำเนินการเผยแพร่ชุดการแสดง “ระบำชาวกังราว” และจัดทำสื่อเผยแพร่ เช่น วีดิทัศน์ และรูปเล่มเอกสาร

สรุปผลการสร้างสรรค์ผลงาน

1. ผลของการศึกษาค้นคว้าประวัติความเป็นมาของการแสดง

สืบเนื่องจากในปี พ.ศ. 2529-2531 สถาบันได้รับเชิญจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ให้ไปเผยแพร่วัฒนธรรม ณ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีข้อกำหนดให้แต่ละจังหวัดนำชุดการแสดงที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัด การแสดงที่สื่อความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชรในขณะนั้นมีการแสดงพื้นบ้าน เช่น รำโทน ระบำ ก. ไก่ รำคล้องช้าง ได้นำไปแสดง ปรากฏว่าได้รับความพึงพอใจของผู้ชมระดับหนึ่ง

ดังนั้น ภาควิชานาฏศิลป์จึงได้ริเริ่มคิดประดิษฐ์ระบำชุดใหม่ขึ้น เน้นความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร ในปี พ.ศ. 2535 โดยศึกษาข้อมูลการคิดประดิษฐ์ทำรำ การตั้งชื่อชุดการแสดงการสร้างเครื่องแต่งกาย เพลงประกอบการแสดง จึงได้มาซึ่ง “ระบำชาวกังราว”

การพัฒนาชุดการแสดง “ระบำชาวกังราว” โดยระบำชาวกังราวได้พัฒนามาเป็นระยะ เช่น ด้านทำรำได้ปรับเปลี่ยนทำรำบางท่าให้ง่ายขึ้นเหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้รำ เพราะบางครั้งนักแสดงไม่ใช่นักศึกษาโปรแกรม นาฏศิลป์และการละครโดยตรง ด้านเครื่องแต่งกาย ปรับ- เปลี่ยนสีให้งดงามยิ่งขึ้นส่วนเครื่องประดับได้ศึกษา

เพิ่มเติมและพัฒนาให้นักแสดงสวมเครื่องประดับให้งดงามยิ่งขึ้น

ชื่อชุดการแสดง ตั้งชื่อชุดการแสดงตามประวัติศาสตร์ของกำแพงเพชร เดิมชื่อว่าเมืองชากังราว และเปลี่ยนเรียกชื่อเป็นกำแพงเพชร ภายหลังเพราะฉะนั้นการตั้งชื่อชุดการแสดง จึงมีความจำเป็นในการที่จะบ่งบอกความเป็นเอกลักษณ์ของชุดการแสดงได้อย่างชัดเจน

2. การศึกษารูปแบบการแสดง “ระบำชากังราว”

2.1 การออกแบบเครื่องแต่งกาย แรงบันดาลใจในการประดิษฐ์เครื่องแต่งกาย ได้มาจากรูปทิวสตรีในพิพิธภัณฑ์สถานจังหวัดกำแพงเพชร และเครื่องแต่งกายระบำ ชากังราว ออกแบบเครื่องแต่งกายโดยอาจารย์รุ่งธรรม ธรรมปิยานันท์ อาจารย์ผู้สอนประจำวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

2.2 การออกแบบท่ารำ ได้นำภาษาท่าทางของนาฏศิลป์ไทยมาใช้ในการประดิษฐ์ท่ารำและได้แนวคิดการนำท่าทางจากพุทธลีลาที่เป็นลักษณะเด่น เช่น ท่าปางลีลา ปางประทานพร ปางเปิดโลก นำมาคิดประดิษฐ์เป็นนาฏลีลาท่ารำที่สวยงาม

2.3 เพลงประกอบและวงดนตรี การบรรจุเพลงโดย ดร.ศิริชัยชาญ พักจำรูญ อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในขณะนั้น ตำแหน่งก่อนเกษียณอายุราชการ คือ อธิบดีกรมศิลปากร

เพลงระบำชากังราว

ท่อน 1

---- --ชช --ล -ท-ด -รดท -ด-- รดลล -ร-ม-
---- ---- -ร-ม -ฟ-ช -ลชฟ -ช-- ลชลร -ด-ล
--ดัด รัดลัด --ลล ดัดลล --ชช ลชมช --มม ชมรม
--ช --ด -ท-ล -ช-ม --ชล ดรมช มรดร มช-ด

ท่อน 2

ชชชช (ชชชช) ดดดด (ดดดด) ดัดดัด (ดัดดัด) ทลลล ทดร์มี
--ด --ล --ช --ม --ร --ม ลชมช ลชดล
--ดัด รัดลัด --ลล ดัดลล --ชช ลชมช --มม ชมรม
--ช --ด -ท-ล -ช-ม --ชล ดรมช มรดร มช-ด

ชั้นเดียว/ท่อน 1

-ดดด -ช-ด รดชด -ร-ม --รม ฟชฟช ลชลร -ด-ล
--ดัด รัดลัด --ลล ดัดลล --ชช ลชมช --มม ชมรม

ท่อน 2

-ดตด -ข-ด รัดซด -ริ-มี --ดัล ชมชม --รม ชลชล
--มริ ดัลดัล --ดัล ชมชม --ชุล ดรมช มรดร มช-ด

วงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุด “ระบำชากกังราว” ในช่วงปีพาทย์

2.4 การแปรแถว การแปรรูปแบบแถวในการแสดงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในการแสดงระบำทุกชุดการแสดง ระบำชากกังราวมีรูปแบบการแปรแถว โดยรวม 24 รูปแบบ อาทิ แถววิคคว่า แถวตอน แถวตั้งซุ้ม แถวครึ่งวงกลม แถววงกลม แถวเฉียง ฯลฯ

3. การดำเนินการวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีไทย

การดำเนินการวิพากษ์โดยผู้เชี่ยวชาญ ในวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2552 เพื่อเป็นการจัดรูปแบบการแสดงให้ เกิดมาตรฐานนาฏศิลป์และเป็นที่ยอมรับในทางวิชาการ โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์มาวิพากษ์ ประกอบด้วย

1. รศ.ฉันทนา เอี่ยมสกุล จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. รศ.นิสา เมสานนท์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
3. รศ.อมรา กล้าเจริญ ข้าราชการบำนาญ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

การดำเนินการเผยแพร่ชุดการแสดง “ระบำชากกังราว” และจัดทำสื่อเผยแพร่ เช่น วีดีทัศน์ และรูปเล่มเอกสาร

การเผยแพร่ชุดการแสดง “ระบำชากกังราว”

ระดับประเทศ

- เผยแพร่โดยเป็นตัวแทนกาชาดจังหวัดภาคเหนือ รำหน้าพระที่นั่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม ราชกุมารี ณ จังหวัดชลบุรี พ.ศ.2537

- เผยแพร่การแสดงในจังหวัดกำแพงเพชรในโอกาสงานเทศกาลต่างๆ
- เผยแพร่การแสดงในต่างจังหวัดตามโอกาสงานต่างๆ
- การแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยวของจังหวัดและในโอกาสงานประเพณีต่างๆ
- เผยแพร่ในการแสดงงานศิลปวัฒนธรรมอุดมศึกษา
- เผยแพร่การแสดงในสื่อโทรทัศน์ท้องถิ่นและระดับประเทศ

ระดับต่างประเทศ

- ปี พ.ศ. 2557 เผยแพร่วัฒนธรรม ณ ประเทศอินโดนีเซีย
- ปี พ.ศ. 2556 เผยแพร่วัฒนธรรม ณ ประเทศเวียดนาม
- ปี พ.ศ. 2554 เผยแพร่วัฒนธรรม ณ ประเทศไต้หวัน และสาธารณรัฐประชาชนจีน

- ปี พ.ศ. 2553 เผยแพร่วัฒนธรรม ณ ประเทศสวีเดน ประเทศตุรกี และประเทศสหรัฐอเมริกา
- ปี พ.ศ. 2550 เผยแพร่วัฒนธรรม ณ ประเทศตุรกี
- ปี พ.ศ. 2548-2549 เผยแพร่วัฒนธรรม ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ปี พ.ศ. 2547 เผยแพร่วัฒนธรรม ณ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ ประเทศสิงคโปร์
- ปี พ.ศ. 2546 เผยแพร่วัฒนธรรม ณ ประเทศสวีเดน และประเทศเดนมาร์ก
- ปี พ.ศ. 2545 เผยแพร่งานวัฒนธรรม ททท. ณ ประเทศกรีซ

ผลของการสร้างสรรค์

เป็นผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่โดยยึดหลักรูปแบบโครงสร้างของระบำ คือ มีจำนวนคนรำมากกว่า 2 คนขึ้นไป มีการแปรแถวที่สวยงาม มีท่ารำ เพลง ดนตรี เครื่องแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดกำแพงเพชร

ข้อเสนอแนะ

ในการนำการแสดงชุดนี้ไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ สามารถปรับ เพิ่มจำนวนคนได้ตามความเหมาะสมของสถานที่ในการแสดง และควรแต่งกายให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ และควรมีการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ขึ้น เป็นการเพิ่มและพัฒนาารูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ให้มีความหลากหลายและยังเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ของนาฏศิลป์อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : ระบำชากังราว นาฏศิลป์ กำแพงเพชร

ที่มา : <https://acc.kpru.ac.th/KPPStudies/index.php?title=ระบำชากังราว>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2022-07-19

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2125&code_db=610004&code_type=01